

УДК 347.764(477):656.067 DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.1.17>

Роман Анатолійович Савченко,

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова НАН України» (аспірант), м. Київ;

<https://orcid.org/0009-0006-1476-0993>,

e-mail: massrabota@gmail.com

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Статтю присвячено проблемам адміністративної відповідальності страхових компаній за порушення у сфері медичного страхування. Зазначено, що адміністративна відповідальність страховиків у сфері медичного страхування – це закріплені в низці законів України правопорушення, які можуть бути вчинені під час надання послуг з медичного страхування, а також штрафні санкції за їх учинення. Запропоновано внесення змін до чинного законодавства для вдосконалення підстав адміністративної відповідальності працівників страхових компаній за порушення у сфері медичного страхування.

Ключові слова: страхування, договір страхування (перестраховування), медичне страхування, страхова компанія, працівники страхової компанії, споживачі фінансових послуг, надання медичних послуг, адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Надання послуг з медичного страхування спрямоване на зменшення невідкладних витрат пацієнта на оплату медичних послуг. Виконання умов договору медичного страхування та дотримання прав споживачів фінансових послуг є надзвичайно важливими, оскільки життя і здоров'я людини є найвищими соціальними цінностями. Будь-які порушення законодавства страховою компанією можуть негативно вплинути на процес лікування пацієнта та погіршити його фінансову спроможність.

Зважаючи на це, юридична відповідальність страховика за порушення прав споживачів послуг з медичного страхування має бути невідторотною. Вказані обставини обґрунтовують актуальність дослідження проблеми притягнення страхових компаній та їхніх працівників до адміністративної відповідальності.

Стан дослідження проблеми

Проблеми державного регулювання медичного страхування та адміністративної відповідальності юридичних осіб досліджено у працях учених у сфері права й економіки. Зокрема, питання державного

регулювання страхування та адміністративної відповідальності юридичних осіб вивчали О. В. Клименко [1], М. О. Кравець [2], А. В. Нечипоренко [3], Ю. Ю. Пустовіт [4], О. М. Рупшин [5]. Специфіку правового регулювання медичного страхування досліджували такі науковці, як В. І. Теремецький, Д. С. Астаф'єв, Р. А. Савченко, О. І. Сеньків [6; 7], І. В. Чеховська [8]. Однак особливості адміністративної відповідальності страхових компаній за порушення законодавства у сфері медичного страхування не висвітлені в наукових дослідженнях і залишаються недостатньо вивченими.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є визначення правових засад адміністративної відповідальності страхових компаній та їхніх працівників за порушення у сфері медичного страхування. Основними завданнями дослідження є: виявлення підстав для адміністративної відповідальності страхових компаній у сфері медичного страхування; розроблення пропозицій щодо вдосконалення механізмів адміністративної відповідальності страхових компаній, які надають послуги з медичного страхування.

Наукова новизна дослідження

Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності страхових компаній за порушення законодавства у сфері медичного страхування.

Виклад основного матеріалу

Державний нагляд за діяльністю страхових компаній є важливим інструментом забезпечення прав споживачів фінансових послуг і дотримання законності. На думку В. І. Теремецького та інших науковців, держава встановлює правові засади страхування для забезпечення балансу між законними інтересами громадян і страховиків [6, с. 31]. І. В. Чеховська акцентує увагу на захисті прав людини саме як споживача фінансових послуг [8, с. 501]. А. В. Нечипоренко зазначає, що нагляд за дотриманням прав споживачів на ринку страхування є важливим аспектом державного регулювання страхової діяльності [3, с. 65]. О. В. Клименко наголошує, що страхові компанії нерідко порушують законодавство, допускаючи такі дії, як необґрунтовані затримки страхових виплат або відмови в них, а також невиконання зобов'язань перед страхувальниками [1, с. 38].

Отже, встановлення адміністративної відповідальності за порушення законодавства під час надання послуг з медичного страхування є важливою гарантією захисту прав людини як споживача страхових послуг. Це сприятиме підвищенню прозорості страхової діяльності та довіри до фінансових послуг.

Заходи адміністративної відповідальності, які можуть бути застосовані до страхових компаній та їхніх працівників за правопорушення у сфері страхування, регулюються низкою нормативно-правових актів України, зокрема законами України «Про страхування», «Про фінансові послуги та фінансові компанії» (далі – Закон про фінансові послуги), «Про Національний банк України» та Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Відповідно до ч. 2 ст. 55-1 Закону України «Про Національний банк України» державний нагляд на ринку небанківських фінансових послуг здійснює Національний банк України (далі – Нацбанк України)¹. Призначення конкретного заходу впливу залежить від рівня загрози та характеру виявленого правопорушення, що передбачено ст. 121 Закону України «Про страхування»² та ст. 48 Закону про фінансові послуги³.

Отже, під час здійснення працівниками Нацбанку України державного нагляду за дотриманням законодавства у сфері медичного страхування можуть бути виявлені порушення, які стануть підставою для застосування відповідних заходів впливу.

Слід зауважити, що Закон України «Про страхування» та Закон про фінансові послуги використовують словосполучення «заходи впливу», коли йдеться про застосування примусових обмежувальних заходів до фінансових компаній. Поняття «адміністративна відповідальність», «адміністративне стягнення», «адміністративне правопорушення» застосовуються, зокрема, у КУпАП, коли йдеться про складання та розгляд протоколу про адміністративне правопорушення стосовно фізичних осіб.

Водночас науковці застосовують поняття «адміністративна відповідальність юридичних осіб». Так, Ю. Ю. Пустовіт стверджує, що законодавство повинно визначати підстави адміністративної відповідальності юридичних осіб [4, с. 268]. На думку М. О. Кравець, підприємства, установи та організації повинні бути визнані суб'єктами адміністративної відповідальності на законодавчому рівні, а категорія адміністративної відповідальності юридичних осіб потребує

¹ Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

³ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

наукового вивчення та законодавчого закріплення [2, с. 77]. Отже, поняття «адміністративна відповідальність юридичних осіб» можна використовувати для позначення заходів впливу, які застосовує Нацбанк України до страхових компаній, що вчинили правопорушення під час здійснення медичного страхування.

Страхування на випадок хвороби (медичне страхування) є одним із класів страхування, передбачених у ст. 4 Закону України «Про страхування». В. І. Теремецький наголошує на його важливій соціальній цінності, оскільки медичне страхування покликане зменшити витрати особи на оплату медичних послуг у разі травми або захворювання [7, с. 200]. Надання послуг із медичного страхування має відповідати як загальним вимогам, що висуваються до страхової діяльності, так і спеціальним вимогам щодо здійснення цього виду страхування. Порухення законодавчих і підзаконних актів під час надання послуг з медичного страхування може призвести до застосування до страхових компаній різних заходів впливу, передбачених ст. 121 Закону України «Про страхування» та ст. 48 Закону про фінансові послуги.

Зокрема, одним із заходів впливу, який Нацбанк України має право застосувати до страхової компанії, може бути встановлення обмежень для здійснення страхової діяльності за таким класом страхування, як страхування здоров'я або медичне страхування на підставі п. 6 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування»¹. Також у п. 5 ч. 4 ст. 48 Закону про фінансові послуги встановлено право Нацбанку України обмежувати, зупиняти або припиняти надання окремих фінансових послуг фінансовою компанією². Водночас законодавство не встановлює переліку конкретних підстав для застосування саме такого заходу впливу. Крім того, не зрозуміло, чи повинен регулятор ухвалювати рішення про зупинення надання послуг з медичного страхування окремою страховою компанією відповідно до процедури відкликання ліцензії.

Звісно, при обранні конкретного заходу впливу працівники Нацбанку України повинні враховувати рівень загрози та характер вчиненого правопорушення відповідно до ст. 121 Закону України «Про страхування» та ст. 48 Закону про фінансові послуги. Але вказана вимога є занадто загальною. Підстави та порядок ухвалення регулятором

¹ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

рішення про встановлення обмежень для здійснення медичного страхування окремою страховою компанією необхідно деталізувати.

Варто також звернути увагу на те, що в п. 7 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування» встановлений такий захід впливу, як тимчасова заборона укладати нові договори страхування за певним класом страхування¹. Тобто Нацбанк України може тимчасово заборонити страховій компанії укладати нові договори медичного страхування або продовжувати дію вже укладених. Тимчасова заборона встановлюється на строк, необхідний для усунення виявлених під час перевірки порушень законодавства. При цьому одразу ж постає питання: чим тимчасова заборона на укладення договорів медичного страхування, передбачена п. 7 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування», відрізняється від такого заходу впливу, як обмеження на здійснення медичного страхування, закріплене в п. 6 ч. 1 ст. 121 того самого Закону. У законодавстві не визначено, які саме види обмежень медичного страхування можуть бути застосовані до страхової компанії, окрім тимчасової заборони на укладення договорів медичного страхування, не встановлено порядок скасування встановлених заборон і обмежень. Вважаємо, що норми, закріплені в пунктах 6 і 7 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування», необхідно об'єднати.

Чимало норм Закону про фінансові послуги та Закону України «Про страхування» передбачають накладення штрафів на страхові компанії за порушення законодавства під час надання послуг з медичного страхування. Зокрема, адміністративна відповідальність страхових компаній у вигляді штрафів встановлена за такі правопорушення:

1) ненадання споживачу в повному обсязі інформації про умови медичного страхування перед укладенням договору. Штрафи за таке порушення передбачені п. 1 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги² та підп. «з» п. 9 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування»³. При цьому розмір штрафу, передбаченого Законом про фінансові послуги, обчислюється у неоподатковуваних мінімумах доходів громадян, тоді як штраф, встановлений Законом України «Про страхування», розраховується в мінімальних заробітних платах. Наразі мінімальний і

¹ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

³ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

максимальний розмір штрафів, передбачених за таке порушення в різних законах України, має певні відмінності. Водночас вважаємо за доцільне вилучити з тексту Закону України «Про страхування» норму, яка передбачає відповідальність за вказане правопорушення. У подальшому притягнення до відповідальності за це порушення слід здійснювати виключно на підставі п. 1 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги.

Слід зауважити, що статті 85 і 86 Закону України «Про страхування» регулюють перелік інформації про страховий продукт, яку потрібно надати клієнту до укладення договору страхування¹. Зазначені вимоги поширюються також і на випадки інформування клієнта про умови медичного страхування;

2) ненадання споживачу фінансової послуги примірника договору медичного страхування (п. 3 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги). Варто наголосити, що відповідно до ч. 4 ст. 9 Закону про фінансові послуги клієнт повинен отримати примірник договору про страхування². Згідно з ч. 1 ст. 97 Закону України «Про страхування» споживачу необхідно надати страхове свідоцтво (поліс), яке буде посвідчувати факт укладення договору медичного страхування³. Отже, відмова у видачі страхового полісу клієнту, який уклав договір медичного страхування, є однією з підстав для адміністративної відповідальності страховика;

3) невиконання вимог законодавства про укладення договору медичного страхування в письмовій формі (п. 5 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги)⁴. Варто наголосити, що ч. 1 ст. 97 Закону України «Про страхування»⁵ та ч. 1 ст. 981 Цивільного кодексу України⁶

¹ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

³ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

⁴ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

⁵ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

⁶ Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.02.2025).

вимагають обов'язкового укладення договору страхування в письмовій формі. Ця вимога поширюється також на договори медичного страхування, забезпечуючи правову визначеність і захист інтересів сторін;

4) порушення встановлених законодавством вимог щодо доступності послуг з медичного страхування для осіб з інвалідністю (п. 16 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги). Слід зауважити, що згідно з п. 9-1 ч. 1 ст. 5 і абз. 3 ч. 1 ст. 13 Закону про фінансові послуги страхова компанія повинна забезпечити особам з інвалідністю безперешкодний доступ до каналів дистанційного електронного обслуговування клієнтів, а також доступ до приміщень, у яких здійснюється обслуговування клієнтів¹. Отже, страхові компанії повинні враховувати у своїй діяльності особливості обмежень життєдіяльності осіб з інвалідністю, які мають намір укласти договір медичного страхування;

5) залучення до роботи з реалізації страхових продуктів керівників та працівників, які не відповідають встановленим вимогам (підп. «є» п. 9 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування»). Слід зазначити, що у статтях 72, 83 і 84 Закону України «Про страхування» встановлені вимоги до рівня навчальної підготовки та ділової репутації працівників страхової компанії². Визначені в перерахованих нормах вимоги поширюються також і на тих працівників страхової компанії, які обслуговують клієнтів за договорами медичного страхування. Порушення зазначених вимог під час укладення договорів медичного страхування може спричиняє адміністративну відповідальність страховика у вигляді штрафу.

Характеризуючи підстави для застосування штрафів до страхових компаній, необхідно звернути увагу на те, що п. 8 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування» надає право Нацбанку України встановлювати розміри штрафів за певні порушення в діяльності страхових компаній³. Вважаємо, що докладний перелік правопорушень, які можуть бути вчинені у страховій діяльності, а також розміри штрафних санкцій повинні встановлюватися виключно законодавчими актами.

¹ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

³ Там само.

Багато дискусійних питань може виникати щодо адміністративної відповідальності страхової компанії за необґрунтовану відмову у здійсненні страхової виплати за договорами медичного страхування. О. М. Руштин визначає такі порушення прав споживача й умов договору страхування. По-перше, це зволікання зі здійсненням страхової виплати, а по-друге, відсутність будь-якої відповіді страховика на заяву застрахованої особи про страховий випадок [5, с. 198]. Підстави для відмови у здійсненні страхових виплат закріплені у ст. 104 Закону України «Про страхування», але цей законодавчий акт не встановлює жодних заходів впливу на страховика за необґрунтовану відмову у здійсненні страхової виплати¹. Водночас у пунктах 1 та 11 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів» встановлено адміністративну відповідальність у вигляді штрафів за порушення умов договору про надання послуг. Згідно зі ст. 26 цього Закону застосовувати штрафні санкції в цьому разі уповноважений центральний орган виконавчої влади, який контролює дотримання прав споживачів². Отже, необґрунтована відмова у здійсненні страхової виплати за договором медичного страхування може стати підставою для застосування Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів штрафних санкцій до страховика на підставі Закону України «Про захист прав споживачів».

Також слід звернути увагу на п. 34 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України», який передбачає, що саме Нацбанк України здійснює нагляд за додержанням прав споживачів фінансових послуг³. Постановою Нацбанку України затверджено Положення про захист прав споживачів фінансових послуг⁴. Перелік порушень прав

¹ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 10.02.2025).

³ Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 10.02.2025).

⁴ Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням об'єктами нагляду законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг та обмежених платіжних послуг, вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості та внесення зміни до Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг : постанова Правління Нац. банку України від 02.09.2022 № 198 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0198500-22> (дата звернення: 10.02.2025).

споживачів фінансових послуг, за які встановлено відповідальність, наведено у ст. 28 Закону про фінансові послуги. Однак серед різновидів порушень прав споживачів, зазначених у цій нормі, не вказано такої підстави для адміністративної відповідальності страхової компанії, як несвоєчасне здійснення страхової виплати або необґрунтована відмова у страховій виплаті¹. Тому Нацбанк України, безумовно, має право застосовувати штрафні санкції за різні порушення прав споживачів фінансових послуг. Водночас у разі необґрунтованої відмови у здійсненні страхової виплати штрафні санкції повинні застосовувати Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів на підставі Закону України «Про захист прав споживачів».

Поряд з адміністративною відповідальністю страхових компаній законодавство про адміністративні правопорушення також передбачає відповідальність їхніх керівників і працівників за порушення у сфері медичного страхування. Зокрема, під час здійснення господарської діяльності з медичного страхування можуть бути вчинені такі правопорушення, за які передбачено адміністративну відповідальність:

1) надання послуг з медичного страхування без отримання ліцензії або без набуття статусу фінансової установи. Йдеться про адміністративний проступок, передбачений ст. 166-8 КУпАП. Згідно з абз. 34 ч. 1 ст. 255 КУпАП протоколи про таке правопорушення мають право складати уповноважені працівники Нацбанку України. Відповідно до ст. 221 КУпАП розгляд справ про зазначене адміністративне правопорушення та накладення адміністративного стягнення здійснює районний чи міський (міськрайонний) суд². Посадові особи страхової компанії, яка надає послуги медичного страхування без отримання відповідної ліцензії, можуть підлягати адміністративній відповідальності;

2) несвоєчасне або неповне надання інформації споживачу фінансових послуг, повідомлення недостовірних або неточних відомостей про умови медичного страхування. Таке порушення є адміністративним проступком, передбаченим ч. 5 ст. 156-1 КУпАП. Згідно зі статтями 234-3 та 255 КУпАП складати та розглядати протокол про зазначене адміністративне правопорушення мають право уповноважені

¹ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20> (дата звернення: 10.02.2025).

² Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 10.02.2025).

посадові особи Нацбанку України¹. Працівники страхової компанії, які під час надання послуг з медичного страхування повідомили клієнту недостовірну або неповну інформацію про умови страхування, можуть бути притягнуті до відповідальності саме за цією статтею КУпАП;

3) порушення вимог нормативно-правових актів Нацбанку України, які регулюють страхування, розглядається як адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 166-5 КУпАП². Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29 грудня 2023 р., визначає вимоги до розроблення страховими компаніями загальних умов страхового продукту – медичного страхування, правил надання фінансових послуг з медичного страхування, правил розгляду звернень споживачів за договорами медичного страхування, методики розрахунку страхових тарифів за медичним страхуванням, положення про політику захисту інформаційної безпеки тощо³. Відсутність таких документів може бути підставою для притягнення до адміністративної відповідальності керівників страхових компаній.

Висновки

Адміністративна відповідальність страхових компаній у сфері медичного страхування – це закріплені в низці законів України правопорушення, які можуть бути вчинені під час надання послуг з медичного страхування, а також штрафні санкції за їх учинення.

Адміністративна відповідальність працівників страхових компаній за порушення у сфері медичного страхування – це закріплення в КУпАП переліку адміністративних проступків, які можуть бути вчинені працівниками страховика під час надання послуг з медичного страхування клієнтам, та адміністративних стягнень за їх учинення.

На підставі законів України «Про страхування», «Про Національний банк України», «Про фінансові послуги та фінансові компанії» за порушення вимог до здійснення медичного страхування, порушення прав споживачів фінансових послуг Нацбанк України має право тимчасово зупинити діяльність страховика з надання послуг з медичного

¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 10.02.2025).

² Там само.

³ Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова Правління Нац. банку України від 29.12.2023 № 199 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23> (дата звернення: 10.02.2025).

страхування або застосувати штрафні санкції. За порушення прав споживачів фінансових послуг, здійснення медичного страхування без ліцензії Нацбанк України або суд мають право притягнути до адміністративної відповідальності працівників і керівників страхової компанії.

Для вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності страхових компаній пропонуємо:

1) передбачити у ст. 121 Закону України «Про страхування» чіткі підстави для тимчасового зупинення діяльності з медичного страхування;

2) об'єднати заходи впливу, передбачені в пунктах 6 та 7 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування», в один. Зокрема, варто поєднати право встановлювати обмеження на здійснення страхової діяльності за класом медичного страхування та право тимчасово зупиняти укладення договорів медичного страхування в єдиний захід впливу – тимчасову заборону на укладення договорів страхування за класом медичного страхування;

3) виключити з тексту Закону України «Про страхування» норму, яка передбачає відповідальність за недостатнє інформування клієнта про умови медичного страхування. Притягнення страхових компаній до відповідальності за таке порушення слід здійснювати на підставі п. 1 ч. 2 ст. 28 Закону про фінансові послуги;

4) скасувати право Нацбанку України встановлювати розміри штрафів за певні порушення в діяльності страхових компаній, передбачене в п. 8 ч. 1 ст. 121 Закону України «Про страхування». Підстави та розміри штрафних санкцій повинні визначатися виключно законом.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з розробленням пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності у сфері медичного страхування.

Список бібліографічних посилань: 1. Клименко О. В. Наукові і прикладні аспекти державного регулювання діяльності страхового ринку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 10. С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.10.46>. 2. Кравець М. О. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С. 75–78. 3. Нечипоренко А. В. Державне регулювання страхової діяльності в Україні: теоретичний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. С. 62–69. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.94>. 4. Пустовіт Ю. Ю. Адміністративна відповідальність юридичних осіб: правове регулювання. *Наукові записки. Серія «Право»*. 2022. № 12. С. 265–270. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2022-12-265-270>. 5. Руштин О. М. Проблеми відповідальності

страхових компаній по зобов'язаннях із договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1 (4). С. 196–201. **6.** Теремецький В., Астаф'єв Д., Савченко Р., Сеньків О. Правові засади обов'язкового медичного страхування в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24, ч. 1. С. 29–36. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.4>. **7.** Теремецький В. І. Медичне страхування як складова соціального захисту населення (правовий аспект) // Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення України: правові та організаційні проблеми : матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Київ – Хмельницький, 30 листоп. 2023 р.) / Нац. акад. прав. наук України ; НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака ; Хмельницьк. ун-т упр. та права. Київ, 2023. С. 197–201. **8.** Чеховська І. В., Теремецький В. І. Система гарантій захисту прав людини у приватних відносинах, що виникають у зв'язку із наданням медичних послуг // Приватно-правові засади захисту прав людини у соціальній державі : монографія / за заг. ред. І. В. Чеховської. Ірпінь : Держ. податк. ун-т, 2023. С. 459–504.

Надійшла до редколегії 12.02.2025

Прийнята до опублікування 15.03.2025

Savchenko R. A. Administrative liability of insurance companies for violations in the field of health insurance

The article is devoted to the study of the issue of administrative liability of insurance companies for violations in the field of health insurance. It is indicated that administrative liability of insurers in the field of health insurance is the establishment in a number of laws of Ukraine of a list of offences which may be committed in the course of provision of health insurance services, and also penalties for their commission. The conclusion is made that administrative liability of employees of insurance companies for violations in the field of health insurance means enshrining in the Code of Ukraine on Administrative Offences the list of administrative offences which may be committed by insurer's employees when providing health insurance services to clients, and administrative penalties for their commission.

The article establishes that the list of measures of influence which the National Bank of Ukraine may apply to insurance companies is set out in the Laws of Ukraine "On Insurance", "On the National Bank of Ukraine", "On Financial Services and Financial Companies". The emphasis is placed on the fact that violation of the terms of health insurance may be grounds for a temporary ban on entering into health insurance contracts and imposition of penalties. It is noted that violation of the terms and conditions of health insurance and violation of the rights of consumers of financial services may be the basis for the application of enforcement measures. The paper establishes that the Code of Ukraine on Administrative Offences defines the grounds and procedure for bringing to administrative liability employees of insurance companies who have violated the rights of consumers of financial services.

The following amendments to the current legislation of Ukraine are proposed to improve the grounds for administrative liability of insurance company employees for violations in the field of health insurance.

Keywords: insurance, insurance (reinsurance) contract, health insurance, insurance company, insurer's employees, consumers of financial services, provision of healthcare services, administrative liability, administrative offence.

